

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

01135, м. Київ, проспект Перемоги, 10, тел. (044) 486-24-42, факс (044) 236-10-49, ministry@mon.gov.ua

від 13.08.08 № 1/9-513

Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим, управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій

Про проведення у 2008 р. серпневих конференцій педагогічних працівників загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладів

З метою вироблення узгоджених рішень щодо реалізації пріоритетних напрямів розвитку освіти та якісної підготовки до 2008-2009 навчального року Міністерство освіти і науки України рекомендує провести 25-30 серпня обласні серпневі педагогічні конференції.

Порядок організації і форми їх роботи визначаються відповідними органами управління освітою за погодженням з місцевими органами виконавчої влади та самоврядування з урахуванням місцевих умов і можливостей. До участі у конференціях доцільно запросити депутатів різних рівнів, представників органів виконавчої влади та самоврядування, піклувальних рад, громадськості, засобів масової інформації.

У ході проведення серпневих педагогічних конференцій доцільно проаналізувати результати діяльності навчальних закладів за 2007-2008 н. р. щодо якості надання освітніх послуг, створення умов для навчання й виховання дітей, учнів, молоді та визначити шляхи удосконалення цієї роботи; розглянути стан підготовки навчальних закладів до нового навчального року.

Необхідно зосередити увагу на виконанні заходів, спрямованих на реалізацію Указу Президента України від 20 березня 2008 року № 244/2008 „Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні”, положень Національної доктрини розвитку освіти, Програми діяльності Кабінету Міністрів України, рішень колегій Міністерства тощо та визначити основні завдання для роботи педагогічних колективів у новому навчальному році.

У 2008 році впроваджено всеохопне зовнішнє незалежне оцінювання випускників, які виявили бажання вступати до вищих навчальних закладів. Це найбільша суспільно значуща і масштабна подія в українській освіті за останні роки. Всього функціонувало 4630 пунктів тестування, тільки для тестування з української мови та літератури їх було створено 1888; взяло участь 461210 учнів та випускників попередніх років, понад 200 тис. педагогічних працівників; лише під час перших трьох тестувань на пунктах були присутні майже 8,5 тис. громадських спостерігачів, представники 400 засобів масової інформації.

Результати зовнішнього оцінювання засвідчили, що випускники загальноосвітніх навчальних закладів, які брали участь у тестуванні, переважно засвоїли навчальний матеріал.

Наприклад, середній та достатній рівень навчальних досягнень з української мови показали – 78,2% випускників; з математики – 74,2%; з історії – 81%.

Слід обговорити результати проведеної роботи та визначити основні етапи підготовки учнів, батьків, педагогічних колективів до зовнішнього незалежного тестування 2009 року.

Звертаємо увагу на те, що Міністерством розроблено та розміщено для обговорення на сайті МОН (www.mon.gov.ua) проекти:

- наказу „Про зовнішнє незалежне оцінювання навчальних досягнень осіб, які виявили бажання вступати до вищих навчальних закладів України в 2009 р.”,
- наказу „Про внесення змін до Положення про державну підсумкову атестацію учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 18.02.08 № 94, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 27.02.08 № 151/14842;
- Умов прийому до вищих навчальних закладів на 2009 р.;
- програм зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури, історії України, іноземних мов, математики, фізики, біології, хімії, географії

З метою організованого проведення 2008/2009 навчального року, підготовки до державної підсумкової атестації та зовнішнього незалежного оцінювання Міністерством розроблені методичні рекомендації щодо коригування змісту навчальних програм для учнів 11 класів.

Важливу роль у формуванні готовності дітей до систематичного навчання відіграє **період дошкільця**. У країні функціонують 15,3 тис. дошкільчих навчальних закладів, які відвідують 1137,5 тис. дітей, що складає 56 % дітей відповідного віку. Це на 56,6 тис. більше у порівнянні з 2007 роком.

У 2008-2009 навчальному році на виконання Указу Президента України „Про заходи щодо забезпечення захисту прав і законних інтересів дітей” від 05.05.2008 № 411/2008 у галузі дошкільньої освіти необхідно здійснити важливі кроки до поліпшення якості наданих освітніх послуг, а саме щодо:

- найбільш повного охоплення дітей відповідного віку дошкільньою освітою (особливо в сільській місцевості, де відсоток охоплення складає лише 31%);
- максимального охоплення дошкільньою освітою дітей 5-річного віку;
- оптимізації та розвитку мережі дошкільчих навчальних закладів з урахуванням прогнозованих демографічних змін (відновлення діяльності закладів, які призупинили свою роботу, введення в дію нових закладів, створення закладів нового типу тощо);
- розширення мережі груп розвивального характеру;
- сприяння інтеграції дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, у дошкільні навчальні заклади (групи) загального розвитку.

У 2008-2009 навчальному році основними завданнями у царині **загальної середньої освіти** є підвищення якості освітніх послуг, модернізація освіти, зокрема запровадження допрофільної підготовки та профільного навчання, впровадження компетентнісного підходу до формування змісту освіти, організації навчального процесу і системи оцінювання та контролю рівня навчальних досягнень.

Звертаємо увагу, що робочі навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів на 2008-2009 навчальний рік розробляються відповідно до інструктивно-методичного листа Міністерства освіти і науки України від 18.02.2008 р. №1/9-83 „Про навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів на 2008/2009 навчальний рік”. У цьому навчальному році загальноосвітнім навчальним закладам пропонується для використання понад 60 типових навчальних планів.

Основним покликанням **початкової загальної освіти** є всебічний розвиток та виховання особистості через формування в учнів бажання і вміння вчитися. За роки навчання у початковій школі учні мають набути достатнього особистого досвіду культури спілкування і співпраці у різних видах навчальної діяльності та міжособистісних взаємин.

З метою реалізації зазначених завдань необхідно визначити шляхи впровадження компетентнісного підходу до організації навчально-виховного процесу в початковій школі; поліпшення умов навчання в загальноосвітніх навчальних закладах учнів початкових класів, зокрема, першокласників (облаштування кімнат для відпочинку (сну), ігрових кімнат); забезпечення функціонування груп продовженого дня.

Для забезпечення доступу до якісної **базової середньої освіти** дітей у відповідності до їх інтересів, нахилів, незалежно від матеріального статусу їх батьків, місця проживання, мови навчання, стану здоров'я тощо необхідно проаналізувати мережу спеціалізованих навчальних закладів з поглибленим вивченням окремих предметів і гімназій. Важливим є не тільки виявлення талановитої молоді, але й підтримка, формування майбутньої професійної еліти країни. Відтак зростає потреба у створенні освітніх округів з розгалуженою мережею опорних очно-заочних шкіл з поглибленим вивченням окремих предметів та консультаційних пунктів, де діти зможуть здобувати якісні знання у позаурочний час.

Слід продовжити експериментальну роботу з формування інноваційного освітнього середовища, розгалужувати мережу навчальних закладів, що здійснюють педагогічні дослідження з питань удосконалення змісту освіти та технологій управління освітніми процесами.

У 2007-2008 н.р. розпочалося втілення Державної цільової програми “Школа майбутнього”, результати якої та подальші шляхи розширення мають стати предметом окремого обговорення.

Важливо обговорити регіональні Програми поліпшення вивчення української мови у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин на 2008-2011 роки, розроблення яких передбачено наказом Міністерства від 26.05.2008 № 461. Цей документ не порушує право представників національних меншин на навчання рідною мовою і не скорочує у навчальних планах кількість годин на вивчення рідної мови. Зазначені Програми, зважаючи на місцеві особливості, мають конкретизувати заходи щодо створення умов для підвищення рівня знань випускників з української мови та літератури, як то: збільшення кількості годин на вивчення української мови та літератури за рахунок резервних годин (варіативної складової навчальних планів) або введення в окремих класах вивчення українською мовою тем та термінології предметів природничо-математичного циклу тощо.

У 2008-2009 навчальному році продовжується процес переходу загальноосвітньої школи на 12-річний термін навчання; за новим змістом розпочнуть навчання учні 8 класу.

Особливістю навчально-виховного процесу у 8 класах є те, що за новими програмами здійснюватиметься поглиблене вивчення предметів та допрофільна підготовка школярів.

Міністерством розроблено галузеву Програму впровадження профільного навчання на 2008-2010 роки, яка схвалена колегією МОН України. Програмою передбачені заходи, спрямовані на забезпечення організованого переходу загальноосвітніх навчальних закладів на профільне навчання. Заходи здійснюватимуться у три етапи:

- підготовчий – створення нормативно-правового, інформаційного, матеріально-технічного забезпечення (2008 р.);
- допрофільної підготовки – створення умов для вибору школярами профілю навчання, професійного визначення (2008-2009 р);
- переходу до профільного навчання – створення експериментальних педагогічних майданчиків з упровадження різних форм профільного навчання та технологій навчального процесу у профільній школі; апробація системи управління освітніми структурами, що забезпечують профільну освіту (2009-2010).

Для прийняття виваженого рішення про вибір того чи іншого профілю навчання на рівні навчального закладу потрібно завчасно здійснити заходи з допрофільної підготовки:

- проаналізувати можливості загальноосвітнього навчального закладу на предмет реалізації того чи іншого профілю навчання;
- провести анкетування учнів та їх батьків щодо вибору із запропонованих профілів навчання;

- здійснити діагностику професійних нахилів учнів 8-9кл., визначити регіональні можливості професійної діяльності з урахуванням особливостей місцевого ринку праці;
- урахувати уподобання учнів та їх батьків.

При цьому особливої ваги набуває *профільна орієнтація* як обов'язковий елемент допрофільної підготовки. У результаті її учні мають набути знання, які необхідні для вибору профілю навчання, професійного самовизначення, про світ професій, про себе, про попит на спеціалістів того чи іншого фаху у своїй місцевості, про шляхи продовження освіти. Профільна орієнтація має надати учням психолого – педагогічну допомогу у прийнятті рішення щодо вибору профілю навчання та підготувати підлітків до соціального, професійного і культурного самовизначення в цілому.

Формами реалізації загальноосвітніми навчальними закладами допрофільної підготовки можуть бути: вивчення окремих предметів на диференційованій основі, упровадження курсів за вибором, профільна орієнтація, інформаційна робота та інші. Особлива роль у допрофільній підготовці належить *курсам за вибором*, покликаним навчити школярів робити відповідальний вибір майбутнього профілю навчання. Пробні та орієнтаційні курси за вибором повинні створити умови для того, щоб учні утвердилися у виборі напряму профільного навчання чи відмовилися від нього на користь іншого напряму.

Допрофільне навчання організовується як у межах одного загальноосвітнього навчального закладу, так і в мережі загальноосвітніх, позашкільних, вищих навчальних закладів; у межах району може бути створена очно-заочна різнопрофільна школа.

Важливим елементом інформування батьків та школярів щодо можливостей освітньої мережі регіону є розроблення “освітньої карти” та інформаційних носіїв (сайти, буклети, листівки, газети тощо).

Актуальним напрямом роботи залишається пошук, розвиток і підтримка обдарованої учнівської молоді. На розв'язання цих питань спрямована Державна цільова соціальна програма роботи з обдарованою молоддю на 2007-2010 роки. У центрі уваги має стати формування дієвої системи стимулювання обдарованої молоді та її наставників, запровадження сучасних методик виявлення, навчання, виховання та соціально-педагогічної підтримки таких учнів, пошук альтернативних шляхів ефективної реалізації творчих здібностей обдарованої молоді в усіх сферах життя, популяризації їхніх здобутків, кращого педагогічного досвіду роботи з обдарованими дітьми, забезпечення ефективної діяльності загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів щодо створення умов для розвитку особистості тощо.

Для реалізації здібностей дітей та молоді, їх самореалізації та самовизначення потребують подальшої підтримки і розвитку наукові товариства учнів, територіальні відділення Малої академії наук України.

Триває реалізація програм: „Інформаційні та комунікаційні технології в освіті та на уці” на 2006-2010 роки”, „Шкільний автобус”, Комплексної програми забезпечення загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів сучасними технічними засобами навчання та наочним приладдям із природничо-математичних і технологічних дисциплін. У 2008-2009 навчальному році потрібно завершити комп'ютеризацію навчальних закладів I-III ступенів та сприяти їх підключенню до мережі Інтернет.

Особливої уваги та турботи потребують діти з особливими освітніми потребами.

Міністерством освіти і науки України разом з Академією педагогічних наук України, Інститутом корекційної педагогіки та психології НПУ ім. Драгоманова розроблені Методичні рекомендації з тематичним плануванням з вивчення навчальних предметів у 5-6 класах спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) та Типові навчальні плани для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня (для дітей глухих, зі зниженим слухом, сліпих, зі зниженим зором, з порушенням опорно-рухового апарату).

Враховуючи актуальність запровадження інтегрованого, інклюзивного навчання дітей з особливими потребами, необхідно проаналізувати стан теперішніх умов для безперешкод-

ного доступу дітей-інвалідів до загальноосвітніх, позашкільних та інших навчальних закладів (обладнання ліфтами, підйомниками, пандусами, поручнями приміщень тощо) з метою інтеграції дітей зазначеної категорії в загальноосвітній простір.

Для забезпечення прав дітей з особливими потребами на освіту необхідно здійснити:

- удосконалення мережі навчальних закладів для дітей з особливими освітніми потребами (у т.ч. дітей-інвалідів);
- модернізацію навчально-реабілітаційної бази спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів;
- запровадження інтегрованого, інклюзивного навчання, забезпечення соціальної адаптації та реабілітації дітей;
- удосконалення роботи психолого-медико-педагогічних консультацій для забезпечення системної корекційно - розвиткової роботи з дітьми-інвалідами з тяжкими порушеннями розвитку, консультаційно-методичної допомоги батькам.

Головними завданнями в цьому напрямі на 2008-2009 н.р. є:

- проведення моніторингу ефективності функціонування інтернатних закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, розроблення регіональних програм реформування інтернатних закладів.

- здійснення заходів щодо поліпшення умов навчання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, особливо із числа дітей з обмеженими можливостями, надання їм соціально-педагогічної підтримки для адаптації серед однолітків.

Зусилля органів управління освітою та методичних служб повинні бути спрямовані на створення в інтернатних закладах для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, умов, наближених до сімейних, згідно Указів Президента України: „Про додаткові заходи щодо захисту прав та законних інтересів дітей”, „Про проведення в Україні у 2008 році Року підтримки національного усиновлення та інших форм сімейного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування”.

Реалізація Державної цільової програми „Про реформування інтернатних закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування” має враховувати проблеми ВІЛ-інфікованих дітей. Важливу роль в реалізації програми можуть відіграти громадські організації, які вже мають певний досвід та педагогічні інновації щодо роботи з дітьми.

Виховна робота у навчальних закладах повинна базуватися на традиціях і звичаях Українського народу, вивченні його історичної та культурної спадщини, формуванні у підрастаючого покоління високої патріотичної свідомості, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків, поваги до Державних символів України. Доцільно створити систему відвідування організованими групами учнівської молоді визначних краєзнавчих, географічних, етнографічних та історичних об'єктів та більш активно впроваджувати у навчально-виховний процес комплексні навчально-тематичні екскурсії „Моя країна – Україна”.

Соціальне здоров'я дітей та молоді значною мірою залежить від того, як вони проводять вільний від навчання час. Відтак необхідно організувати цілісний освітній простір, який створив би умови для наповнення внутрішнього світу підлітка ціннісним змістом. Зростає роль позашкільних навчальних закладів як координаційних центрів виховної та організаційно-масової роботи в селі (селищі), мікрорайоні, районі, місті, області.

Формування високої моральної культури у дітей, учнівської та студентської молоді набуло особливої актуальності. Слід приділити увагу нейтралізації недружніх інформаційних впливів на дитяче, підліткове та молодіжне середовище в інформаційній сфері.

Внаслідок прискорення процесів глобалізації та включення України у світові процеси набувають актуальності питання міжетнічних відносин, інформаційно-освітня робота з профілактики поширення ксенофобських і расистських проявів серед дітей та учнівської молоді. Необхідно активізувати правове виховання, підвищити рівень правової культури дітей, забезпечити системне вивчення та дотримання школярами Правил для учнів, які передбачені

пп. 42,43 Положення про загальноосвітній навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 року № 964.

Спільно з педагогічними колективами, органами учнівського та батьківського врядування належить розробити спільні плани дій щодо формування у дітей та молоді толерантної поведінки на основі організації громадянського діалогу, формування активної життєвої позиції, впровадження тендерного компоненту у навчально-виховний процес.

У центрі уваги практичних психологів і соціальних педагогів мають бути питання психолого-педагогічних особливостей розвитку дітей і підлітків; явище соціального сирітства; профілактика випадків фізичного і психологічного насильства, образ, недбалого і жорстокого поводження з дітьми, торгівлі людьми, експлуатації, включаючи сексуальні домагання, втягнення у злочинну діяльність, залучення до вживання алкоголю, наркотичних засобів і психотропних речовин та до екстремістських релігійних психокультурних угруповань і течій; використання дітей для створення та розповсюдження порнографічних матеріалів, примушення до проституції, жебрацтва, бродяжництва, втягнення в азартні ігри тощо.

Узагальнені пропозиції учасників серпневих конференцій щодо подальшого вдосконалення освіти просимо надіслати до 10.09.2008 р. до департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України (електронна пошта: ministry@mon.gov.ua; budenna@mon.gov.ua).

Заступник Міністра

П.Б.Полянський